

LYCKSELE
KOMMUN

Verksamhetsplan

Studie- och yrkesvägledning

För elever i grundskola, grundsärskola, gymnasieskola,
gymnasiesärskola och komvux

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Mål.....	3
Vad är studie- och yrkesvägledning?	4
Årlig aktivitetsplan	5
Grundskolan.....	5
Grundsärskolan.....	8
Gymnasiesärskolan.....	8
Gymnasieskolan.....	9
Komvux	10
Styrdokument.....	11

Inledning

Denna förvaltningsövergripande verksamhetsplan för studie- och yrkesvägledning har arbetats fram under våren 2014. Den bygger på Skollagen, Läroplaner och de Allmänna råden för studie- och yrkesvägledning (2013). I tidigare nämnda råd tydliggörs att rektor bör ge riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledning blir ett uppdrag för hela skolan, där rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare samt skolans övriga personal tillsammans ger eleven goda förutsättningar för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval.

Syfte

Syftet med verksamhetsplanen är att sträva efter en likvärdig vägledning med hög kvalitet och saklig information till kommunens elever i skolan och vuxenutbildningen. Den förvaltningsövergripande verksamhetsplanen ska utgöra en grund för skolenhetens årliga aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning.

Mål att:

- all pedagogisk personal, utifrån sin yrkesroll, känner till och arbetar efter Skolverkets allmänna råd för yrkesvägledning och den verksamhetsplan för studie- och yrkesvägledning som Lycksele kommun fastställt.
- alla elever kan, utifrån sin förmåga, göra självständiga, medvetna och väl underbyggda val relaterade till studier och/eller yrken
- alla elever har kunskaper om arbetslivet och om möjligheter till fortsatta studier.
- alla vårdnadshavare och elever i grundskolan informeras om språkvalets betydelse inför fortsatta studier.
- alla elever i grundskolan och grundsärskolan, gymnasieskolan, grundsärskolan, komvux, särvtux samt SFI har tillgång till behörig studie- och yrkesvägledare.

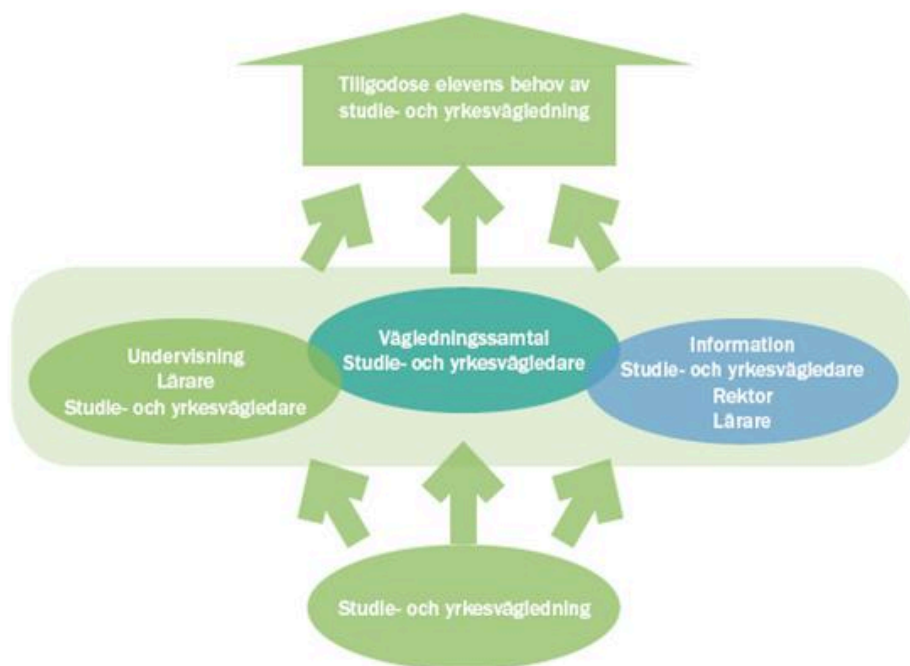
Elevens behov av studie- och yrkesvägledning kan summeras som att eleven, utifrån sina förutsättningar ska:

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig fatta beslut
- lära sig genomföra sina beslut

Målen för studie- och yrkesvägledningen utvärderas årligen och ingår i nämndens kvalitetssäkringssystem.

Vad är studie- och yrkesvägledning:

Syftet med studie- och yrkesvägledning är att ge eleverna förutsättningar att hantera frågor som rör val av studier och yrken. Studie- och yrkesvägledning kan beskrivas i både vid och snäv bemärkelse.

Vägledning i *vid bemärkelse* är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkännet. Studie- och yrkesvägledning i *snäv bemärkelse* är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

(Skolverkets allmänna råd med kommentarer för Arbete med studie- och yrkesvägledning 2013)

Årlig aktivitetsplan

På följande sidor presenteras förslag på aktiviteter i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och Komvux.

Grundskolan

...undervisning, information och vägledningssamtal tillsammans utgör den studie- och yrkesvägledning som ska stödja elevens val av studier och yrke.

(Skolverkets allmänna råd med kommentarer för Arbete med studie- och yrkesvägledning 2013)

MÅL FÖR GRUNDSKOLAN

Ur *Allmänna råd för Arbete med studie- och yrkesorientering*:

Ur Läroplan för grundskolan...2011:

2.2 Kunskaper

Skolan har som mål att ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- Kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning

2.6 Skolan och omvärlden

Skolans mål är att varje elev

- Kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden
- Har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings-, och kulturliv
- Har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder

Ur *Allmänna råd för Arbete med studie- och yrkesvägledning*:

Genom undervisning, vägledningssamtal och informationsinsatser kan skolan tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning

Plan för förskoleklass - åk6

När eleverna lämnar åk 6 ska de ha

- Tränats i självkännedom. Eleverna har fått stöd i att själva utforska, identifiera och formulera sina intressen, möjligheter och drömmar inför framtiden.
- Ställts inför olika valsituationer och sedan fått hjälp att reflektera över konsekvenserna. De ska även ha fått en medvetenhet om påverkansfaktorer som kön, social och kulturell bakgrund
- Fått prova på att söka information via olika källor och fått hjälp att kritiskt granska dessa
- Fått kunskap om olika yrken och branscher
- Fått en introduktion till hur arbetsmarknaden fungerar
- Insikt i varför man arbetar

Plan för åk 7-9

När eleverna lämnar åk 9 ska de ha

- Tränats i självkänedom. Eleverna har fått stöd i att själva utforska, identifiera och formulera sina intressen, möjligheter och drömmar inför framtiden.
- Ställts inför olika valsituationer, fått välja aktivt och sedan fått hjälp med att reflektera över konsekvenserna. De ska även ha fått en medvetenhet om påverkansfaktorer som kön, social och kulturell bakgrund
- Fått sådana kunskaper i att söka och granska information att de självständigt kan hitta den information de behöver för de karriärval som de kommer att göra.
- Fått kunskaper om olika yrken och branscher
- Kunskap om hur arbetsmarknaden fungerar.
- Ökad insikt i varför man arbetar
- Kunskap om olika utbildningsvägar
- Kunskap om hur man söker arbete

Aktiviteter F-6

- Studiebesök på olika arbetsplatser
- Besök av yrkesföreträdare
- Övningar på tema- vem är jag och vad vill jag
- Undervisning i arbetsmarknadskunskap

Aktiviteter Åk 7-9

- Undervisning i arbetsmarknadskunskap
- Övningar på tema- vem är jag och vad vill jag
- Informationer i åk 7-9 om utbildningssystem och gymnasieval
- Prao i åk 8-9
- Lokal Yrkesdag åk 8
- Temadag vårdsektorn åk 9
- Utbildningsmessa gymnasieskolan åk 9
- Praso gymnasiet åk 9
- Vägledningssamtal åk8-9

Grundskolan

Aktiviteter ges utifrån elevens förutsättning och en elev kan beroende på funktionshinder ha behov av att skolan särskilt anpassar vägledningen. Elevens önskan om yrkesliv och hans/hennes fysiska och psykiska förutsättning måste balanseras väl. Skolan ska inte begränsa elevens vilja men behöver samtidigt se till att inte bidra till orealistiska förutsättningar. Eleven ska få kännedom om sin funktionsnedsättning och dess konsekvenser.

Integrerade elever i grundskolan följer skolenhetens aktivitetsplan för studie- och yrkesvägledning.

Årskurs 1-7

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Garanteras	Studiebesök på arbetsplatser ex. affärer, bondgård, reningsverket, brandstation mm.	Undervisande lärare
Garanteras	Samtal kring olika yrken, sysselsättningar och framtidsdrömmar	Undervisande lärare
Erbjuds	Information om gymnasieskolan.	Studie- och yrkesvägledare

Årskurs 8-9 samt förstärknings år

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Garanteras	Studiebesök på olika arbetsplatser	Undervisande lärare
Garanteras	Praktik med syfte att bli säkrare på sitt gymnasiesärskoleval under period/perioder som bestäms utifrån varje enskild elev	Studie- och yrkesvägledare i samarbete med undervisande lärare
Garanteras	Enskilda vägledningssamtal inför praktik och gymnasiesärskolevalet.	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Föräldrainformation om valet till gymnasieskolan och gymnasieskolans Introduktionsprogram	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Studiebesök på gymnasieskolan	Studie- och yrkesvägledare i samarbete med undervisande lärare och gymnasieskolan
Erbjuds	Praktik på program inom gymnasieskolan	Studie- och yrkesvägledare i samarbete med gymnasieskolan
Erbjuds	Besöka Tannbergsmässan	Undervisande lärare.

Vid behov	Vägledningssamtal och besök på gymnasiesärskolan med elever och vårdnadshavare	Studie- och yrkesvägledare
Vid behov	SYV deltar vid föräldramöten, utvecklingsamtal och elevmöten.	Studie- och yrkesvägledare i samråd med undervisande lärare
Erbjuds	Medicinsk SYV	Skolsköterska i samarbete med studie- och yrkesvägledare

Gymnasiesärskolan

Aktiviteter ges utifrån elevens förutsättning och en elev kan beroende på funktionshinder ha behov av att skolan särskilt anpassar vägledningen. Elevens önskan om yrkesliv och hans/hennes fysiska och psykiska förutsättning måste balanseras väl. Skolan ska inte begränsa elevens vilja men behöver samtidigt se till att inte bidra till orealistiska förutsättningar. Eleven ska få kännedom om sin funktionsnedsättning och dess konsekvenser.

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Garanteras	Information om arbetsmarknaden. Studiebesök på olika arbetsplatser. Arbete kring hur man uppför sig på praktiken Ung företagsamhet (UF) på berörda program. Tannbergsmässan. Samhällsorienterade kurser.	Undervisande lärare
Garanteras (nationella program)	APL/praktik Kontinuerliga besök på APL/praktik platserna Utvärdering av sitt arbete på APL/praktik platsen.	Undervisande lärare Studie- och yrkesvägledare
Erbjuds	Studiebesök på folkhögskolor, daglig verksamhet. Inskrivningsträff hos AF.	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Framtidsplanering samt planerad sysselsättning och boende efter skolan.	Studie- och yrkesvägledare i samarbete med Barn- och ungdomshabiliteringen.
Erbjuds	Enskilda vägledningssamtal.	Studie- och yrkesvägledare
Erbjuds	Medicinsk SYV	Skolsköterska i samarbete med syv.

Vid behov	Exempel på vägledningsaktiviteter: Delta vid föräldramöten. Information och vägledning till elev och vårdnadshavare. Elevmöten. Anpassad studiegång.	Studie- och yrkesvägledare
-----------	--	----------------------------

Gymnasieskolan

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Garanteras	Klassvis information om valen inför kommande läsår; inriktningsval, individuella val och val av fördjupningskurser	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Klassvis information om behörighetsregler, urval och meritpoäng för vidare studier. Information om utbildningsalternativ och studiemedel.	Studie- och yrkesvägledare
Erbjuds	Individuella vägledningssamtal	Studie- och yrkesvägledare
Vid behov	Exempel på studie- och yrkesorienterande aktiviteter: - Besök från olika utbildningsanordnare - Besök från olika branscher/yrken - Skriva ansökan/CV - Studiebesök på företag/yrken - Studiebesök på Umeå Universitet	Lärararbetslagen och Studie- och yrkesvägledare
Vid behov	Exempel på vägledningsaktiviteter: - Delta vid föräldramöten - Information och vägledning till elev och vårdnadshavare - Elevmöten	Studie- och yrkesvägledare
Erbjuds	Medicinsk SYV	Skolsköterska i samarbete med studie- och yrkesvägledare
Vid behov	Information om vad man bör tänka på när man slutar gymnasiet med fokus på vidare studier och arbetslivet.	Studie- och yrkesvägledare

Garanteras	Vägledningssamtal inför kommande gymnasieval samt praktikanskaffning på introduktionsprogrammen.	Studie- och yrkesvägledare
------------	--	----------------------------

Komvux

Genomförande	Aktivitet	Ansvarig
Garanteras	Individuella vägledningssamtal	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Upprättande av individuella handlings- och studieplaner	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Information om vidare studier, yrken och arbetsmarknad	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Information om studiefinansiering	Studie- och yrkesvägledare
Garanteras	Information/lektion kring svensk arbetsmarknad och utbildningssystemet till SFI-studeranden	Studie- och yrkesvägledare /Lärare
Erbjuds	Kartläggning av förvärvade kunskaper inom och utanför utbildningssystemet för bedömning.	Studie- och yrkesvägledare /Lärare
Erbjuds	Fördjupad vägledning	Studie- och yrkesvägledare

Styrdokument

Skollagen 2010:800

Studie- och yrkesvägledning

Tillgång

29 § Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning

Behörighet

30 § För att få anställas utan tidsbegränsning för studie- och yrkesvägledning ska den sökande ha en utbildning avsedd för sådan verksamhet. Den som inte uppfyller kravet enligt första stycket får anställas för studie- och yrkesvägledning för högst ett år i sänder.

Läroplan för grundskolan (LGR 11)

Utdrag ur: 2.2 Kunskaper (Lgr 11)

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

2.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie-och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Läraren ska

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie-och yrkesorienterande insatser.

Utdrag ur: 2.8 Rektors ansvar (LGR 11)

- samverka med skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning,
- den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning,

Läroplan för gymnasieskolan 2011:144

2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Genom att arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden har studie- och yrkesvägledning i vid mening stor betydelse. Universitet och högskolor, arbetsförmedlingar, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar sin självkännetdom och förmåga till studieplanering,
- medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,
- ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha,
- har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och
- är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket.

Riktlinjer

Personalen ska, efter en av rektorn gjord arbetsfördelning,

- bidra med underlag för elevernas val av utbildning och yrke,
- informera och vägleda eleverna inför deras val av kurser, fortsatt utbildning och yrkesverksamhet och motverka sådana begränsningar i valet som grundar sig på föreställningar om kön och på social eller kulturell bakgrund,
- i informationen och vägledningen utnyttja de kunskaper som finns hos eleverna, hos skolans personal och i samhället utanför skolan,
- i undervisningen utnyttja kunskaper och erfarenheter från arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång,
- utveckla kontakter med universitet och högskolor samt med handledare och andra inom arbetslivet som kan bidra till att målen för utbildningen nås,
- i utbildningen utnyttja kontakter med det omgivande samhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- bidra till att presumtiva elever får information om skolans utbildningar

Utdrag ur: 2.6 Rektors ansvar i Läroplan för gymnasieskolan

- samverkan med universiteten och högskolorna samt arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får en kvalitativt god utbildning samt en förberedelse för yrkesverksamhet och fortsatt utbildning,
- studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Källförteckning

Skolverkets allmänna råd med kommentarer. Arbete med studie- och yrkesvägledning. Stockholm 2013

Skollagen 2010:800

Läroplan för grundskolan 2011

Läroplan för gymnasiet 2011